

Sag C-650/23 [Hembesler]ⁱ**Anmodning om præjudiciel afgørelse****Dato for indlevering:**

31. oktober 2023

Forelæggende ret:

Landesgericht Korneuburg (Østrig)

Afgørelse af:

22. august 2023

Appellant (sagsøgte i første instans):

E EAD

Appelindstævnt (sagsøger i første instans):

DW

REPUBLIKKEN ØSTRIG

LANDESGERICHT KORNEUBURG (den regionale domstol i Korneuburg)

KENDELSE

Landesgericht Korneuburg (den regionale domstol i Korneuburg) [udelades] har som appeldomstol i sagen anlagt af sagsøger **D***** W******* mod sagsøgte **E***** EAD** [udelades] om **400 EUR** [udelades] i sagen om sagsøgtes appel af dom afsagt af Bezirksgericht Schwechat (distriktsdomstolen i Schwechat) den 27. marts 2023, j.nr. 1 C 253/20x-48, afsagt følgende kendelse i et lukket retsmøde:

[I] I henhold til artikel 267 TEUF forelægges Den Europæiske Unions Domstol følgende spørgsmål til præjudiciel afgørelse:

»Skal artikel 7, stk. 1, artikel 4, stk. 3, og artikel 2, litra j), i Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) nr. 261/2004 af 11. februar 2004 om fælles bestemmelser om kompensation og bistand til luftfartspassagerer ved boardingafvisning og ved aflysning eller lange

ⁱ Den foreliggende sags navn er et vedtaget navn. Det svarer ikke til et navn på en part i sagen.

forsinkelser og om ophævelse af forordning (EØF) nr. 295/91 (forordning om flypassagerers rettigheder) fortolkes således, at det transporterende luftfartsselskab skal yde en passager kompensation, hvis passageren som led i en pakkerejse har en bekræftet reservation hos en rejsearrangør til en ud- og hjemrejse; [hvis] denne rejsearrangør dagen før den planlagte (retur-)flyvning har meddelt passageren, at flyveplanen er ændret ved en ændring af flynummer, flyvetidspunkt og endeligt bestemmelsessted; [hvis] passageren derfor ikke var mødt frem til boarding til den oprindeligt reservede flyvning under de betingelser, der er angivet i artikel 3, stk. 2, i forordningen; [hvis] den oprindeligt reservede flyvning imidlertid faktisk gennemføres som planlagt; og [hvis] luftfartsselskabet også ville have transporteret passageren, hvis denne var mødt frem til boarding under de betingelser, der fremgår af forordningens artikel 3, stk. 2.«

II. Sagen udsættes, indtil den præjudicielle afgørelse fra Den Europæiske Unions Domstol foreligger.

PRÆMISSER:

Faktiske omstændigheder:

Sagsøgeren havde reserveret en pakkerejse hos rejseselskabet T***** GmbH, som bl.a. inkluderede en (retur-)flyvning fra Heraklion (i Grækenland) til Linz (i Østrig). Rejsearrangøren sendte passageren et bevis, der bekræftede bestillingen af (retur-)flyvningen BUC 8739 / H6 8739 fra Heraklion til Linz med afgang kl. 18.00 og ankomst kl. 20.00, som sagsøgte skulle gennemføre den 29. september 2019.

Den 28. september 2019 modtog passageren en meddelelse fra rejsearrangøren om, at flyveplanen for returflyvningen var blevet ændret, og at afgangen fra Heraklion ikke skulle finde sted som angivet i rejsedokumenterne, men i stedet med flyvning A3 7327 – med afgang den 29. september 2019 kl. 23:30 og med endeligt bestemmelsessted Wien-Schwechat (Østrig). Der er intet, der tyder på, at afgivelsen af denne meddelelse skyldes adfærd, som kan relateres til det transporterende luftfartsselskab.

Sagsøgte er et charterselskab og foretager som sådan ikke selvstændig bestilling af flyvninger; selskabet er medlem af IATA. Sagsøgte modtog ca. 24 timer før afgang passagerliste med for- og efternavn på alle passagerer, der skulle transporteres; sagsøgte fik ikke flere kontaktoplysninger fra rejsearrangøren. Sagsøgerens navn fremgik ikke af denne passagerliste. Sagsøgte gennemførte den 29. september 2019 stort set flyvning BUC 8739 / H6 8739 som planlagt.

Som følge af rejsearrangørens meddelelse af 28. september 2019 mødte passageren ikke op ved indcheckningen til flyvning BUC 8739 / H6 8739 den følgende dag. Hvis sagsøgeren var mødt op til boarding til tiden og havde fremlagt

bevis for sin reservation, ville sagsøgte stadig have transporteret den pågældende på den pågældende flyvning.

Flyvestrækningen fra Heraklion til Linz udgør mere end 1 500 km, men ikke mere end 3 500 km.

Hovedsagen

Sagsøgeren nedlagde under henvisning til Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) nr. 261/2004 af 11. februar 2004 (forordningen om flypassagerers rettigheder) påstand om tilkendelse af en kompensation på 400 EUR med tillæg af renter og gjorde – i det omfang, dette også har interesse i appelsagen – følgende gældende: Ændringer foretaget af rejsearrangøren kan tilskrives det transporterende luftfartsselskab. Hvis rejsearrangøren havde lov til at udstede en billet på vegne af den sagsøgte, må det samme gøre sig gældende for alle efterfølgende reservationsændringer. Hvis en passager bliver informeret om, at den pågældendes reservation er blevet ændret fra en flyvning til en anden, kan det ikke lægges den pågældende til last, at den pågældende ikke møder op ved indcheckningen til den oprindeligt reserverede flyvning. Den pågældende var allerede ved den forudgående reservationsændring blevet nægtet boarding mod sin vilje. Resultatet var en boardingafvisning, der udløser ret til kompensation.

Sagsøgte har taget til genmæle mod sagsøgerens påstand, nedlagt påstand om frifindelse og – igen i det omfang, dette også har interesse i appelsagen – gjort gældende, at den pågældende flyvning stort set blev gennemført som planlagt. Rejsearrangørens reservationsændring vedrørende sagsøgeren fandt sted uden aftale med sagsøgte. Denne reservationsændring udgør ikke en »boardingafvisning«, som kan tilskrives luftfartsselskabet. Sagsøgeren kan endvidere som følge af ikke at være mødt rettidigt frem til boarding heller ikke gøre krav på kompensation. Sagsøgeren havde selv efter reservationsændringen stadig en bekræftet reservation til den oprindelige flyvning og ville ved rettidigt fremmøde til boarding være blevet transporteret.

I den **anfægtede dom** tilpligtede retten i første instans sagsøgte til at betale 400 EUR, hvortil kommer renter, samt sagsøgerens sagsomkostninger. I retlig henseende vurderede retten i første instans de ovenfor indledningsvist beskrevne – dels ubestridte, dels i henhold til nationale retsplejelove (§ 501, stk. 1, i den østrigske civilproceslov) endeligt fastlagte – faktiske forhold opsummeret således, at det var irrelevant, om det var luftfartsselskabet eller rejsearrangøren, der havde foretaget reservationsændringen. Ansvar for reservationsændringen måtte tilskrives det sagsøgte luftfartsselskab og var at betragte som en boardingafvisning. Eftersom sagsøgeren således var blevet informeret af rejsearrangøren om de »ændrede flytider« (i virkeligheden en reservationsændring til en anden flyvning), og sagsøgte måtte påtage sig ansvaret for disse flyændringer, var det irrelevant for sagsøgerens krav baseret på boardingafvisning, at den pågældende ikke havde indfundet sig rettidigt til indcheckningen. Den sagsøgte har ikke gjort gældende, at der forelå berettigede grunde til

boardingafvisningen som omhandlet i artikel 2, litra j), i forordningen om flypassagerers rettigheder. Da sagsøgeren havde en bekræftet reservation til den pågældende flyvning, da den pågældende ikke kunne forventes at være rettidigt til stede ved indcheckningen (på grund af meddelelsen om »ændrede flytider«) og derfor mod sin vilje blev afvist, og da der heller ikke var nogen rimelig grund til boardingafvisning, var der tale om en boardingafvisning i henhold til artikel 4, stk. 3, i forordningen om flypassagerers rettigheder. Det er i denne forbindelse ikke relevant, om den sagsøgte befinder sig i et direkte kontraktforhold med sagsøgeren, har indflydelse på passagerlisten eller selvstændigt kan ændre passagerers reservationer eller udstede flybilletter, eftersom den sagsøgte kan rejse erstatningskrav mod andre personer, herunder også tredjeparter, navnlig rejsearrangøren.

Sagsøgte har til prøvelse af denne dom iværksat **appel**, hvorved den pågældende har gjort gældende, at der er foretaget en fejlagtig retlig bedømmelse, og nedlagt påstand om, at den appellerede dom ændres, således at sagsøgte frifindes; sagsøgte tilskynder endvidere – for så vidt angår spørgsmålet om at tilregne luftfartsselskabet ansvaret for rejsearrangørens reservationsændring som »boardingafvisning« – til forelæggelse af mere detaljerede spørgsmål for Den Europæiske Unions Domstol med henblik på den præjudicielle afgørelse. Den sagsøgte hævder i det væsentlige, at der allerede ud fra en materielt juridisk synsvinkel ikke kan være tale om boardingafvisning, og at rejsearrangørens reservationsændring ikke kan tilskrives den sagsøgte.

Sagsøgeren har nedlagt påstand om frifindelse i appelsagen.

Landesgericht Korneuburg (den regionale domstol i Korneuburg) skal som appeldomstol i anden og sidste instans træffe afgørelse om sagsøgerens krav.

Om det præjudicielle spørgsmål:

Sagsøgeren har (sammenfattende) udtrykkeligt begrundet sin påstand med en henvisning til »boardingafvisning« i henhold til artikel 4, stk. 3, i forordningen om flypassagerers rettigheder. I henhold til ordlyden af denne forordnings artikel 2, litra j), forstås ved begrebet »boardingafvisning« følgende: »afvisning af passagerer på en flyvning, selv om de er mødt frem til boarding på de betingelser, der er fastlagt i artikel 3, stk. 2, undtagen hvor der er rimelige grunde til afvisningen, som f.eks. helbreds- eller sikkerhedsmæssige årsager eller ufuldstændig rejselegitimation«. Begrebet »boardingafvisning« henviser i denne forbindelse ikke alene til boardingafvisning på grund af overbooking, men også til boardingafvisning af andre årsager (jf. Domstolens dom i sag C-22/11).

De udløsende begivenheder i forbindelse med »boardingafvisning« omfatter således følgende fire elementer, som alle skal være til stede samtidigt:

- boardingafvisning mod passagerens vilje,
- eksistensen af en bekræftet reservation til flyvningen,

- rettidigt fremmøde til boarding og
- fraværet af berettigede grunde til boardingafvisning [udelades].

Hvis der er tale om »boardingafvisning«, skal det transporterende luftfartsselskab yde kompensation til passageren i henhold til artikel 7 i forordningen om flypassagerers rettigheder (artikel 4, stk. 3 i forordningen om flypassagerers rettigheder).

I overensstemmelse med fast retspraksis har appelretten lagt til grund, at forudsætningen for sagsøgerens krav, dvs. rettidigt fremmøde til boarding, kan bortfalde, og at der allerede (hvis de andre betingelser for en bekræftet reservation og fraværet af rimelige grunde til boardingafvisning) er tale om en forstyrrelse i form af boardingafvisning, hvis passageren allerede forinden – på et sandfærdigt grundlag eller ej – er blevet informeret om, at den pågældende ikke vil blive transporteret på den bestilte flyvning, eller at denne slet ikke vil finde sted (»anticiperet boardingafvisning«; Landgericht Korneuburg (den regionale domstol i Korneuburg) 22 R 332/21 k; 22 R 118/22s; 22 R 120/23m; 22 R 343/21 b; RIS-Justiz RK00000040 [udelades]). Dels ville passagerens fremmøde til en flyvning, på hvilken den pågældende ifølge en allerede på forhånd modtaget meddelelse ikke ville blive tilbudt transport, være en meningsløs og tom gestus; og dels er passagerens fremmøde (*der henvises her formentlig til følgende*: den oprindelige flyvning, som det fremsatte krav baserer sig på) i tilfælde af en ændring af reservationen i henhold til artikel 3, stk. 2, litra b), i forordningen om flypassagerers rettigheder ikke en forudsætning for anvendelsen af denne forordning (jf. Amtsgericht Bremen (byretten i Bremen) 18 C 73/10 [udelades]).

Den Europæiske Unions Domstol fastslog i sin afgørelse i de forenede sager C-146/20, C-188/20, C-196/20 og C-270/20, at artikel 3, stk. 2, litra a), i forordningen om flypassagerers rettigheder skal fortolkes således, at passageren har en »bekræftet reservation« som omhandlet i denne bestemmelse, hvis den pågældende fra den rejsearrangør, som den pågældende har et kontraktforhold til, har modtaget et »andet bevis« som omhandlet i artikel 2, litra g), i den nævnte forordning, hvorved den pågældende er blevet lovet transport på en specifik flyvning, der er individualiseret ved afgang- og ankomststed, afgang- og ankomsttidspunkt og flynummer; dette gælder også, hvis rejsearrangøren ikke har modtaget en bekræftelse på afgang- og ankomsttidspunktet for denne flyvning fra det pågældende luftfartsselskab. I sin begrundelse har Den Europæiske Unions Domstol bl.a. henvist til, at der i flere bestemmelser i forordningen om flypassagerers rettigheder ikke skelnes mellem rejsearrangøren og luftfartsselskabet. Det ville også være i strid med det formål at sikre et højt beskyttelsesniveau for passagerer, som fremgår af første betragtning til forordningen, hvis en reservation kun kunne bekræftes af luftfartsselskabet, således at passageren ville være nødsaget til at kontrollere de oplysninger, der er givet af rejsearrangøren. Forordningen har nemlig til formål at pålægge luftfartsselskabet risikoen for, at rejsearrangører i forbindelse med deres aktiviteter giver unøjagtige oplysninger til passagerer. I denne sammenhæng

deltager passageren ikke i det eksisterende forhold mellem luftfartsselskabet og rejsearrangøren, og det kan ikke kræves, at passageren indhenter oplysninger herom (jf. EU-Domstolen sag C-146/20, C-188/20, C-196/20 og C-270/20 præmis 47 ff.).

I det foreliggende tilfælde opstår spørgsmålet om grænserne for at tillægge luftfartsselskabet ansvaret for rejsearrangørens erklæringer. Hvis det – i modsætning til i sag C-188/20 og C-196/20 – ikke er en rejsearrangørs udstedelse af et bevis for en reservation, der skal vurderes, men gennemførelsen af en »anticiperet boardingafvisning«, forekommer en henvisning til ovennævnte forordnings art. 2, litra g), ikke umiddelbart indlysende.

Efter appelrettens opfattelse taler de samme betragtninger som i præmis 47 ff. i EU-Domstolens dom af 21. december 2021 (C-146/20, C-188/20, C-196/20 og C-270/20) for selv i tilfælde af, at luftfartsselskabet kunne bevise, at det alligevel ville have transporteret passageren, hvis den pågældende var mødt rettidigt op til boarding, at lade luftfartsselskabet bære ansvaret for rejsearrangørens handlinger og erklæringer i sagskonstellationer som den foreliggende.

Et lignende spørgsmål har allerede været genstand for en anmodning om præjudiciel afgørelse fra Landgericht Düsseldorf (den regionale ret i første instans i Düsseldorf) den 20. juli 2020 (C-365/20). Spørgsmålet her om, hvorvidt der var tale om en boardingafvisning i henhold til artikel 4, stk. 3, og artikel 2, litra j), i forordningen om flypassagerers rettigheder, når passagerer få dage før det planlagte afgangstidspunkt får ændret deres reservation til en anden flyvning af en rejsearrangør, som de har indgået en pakkerejseaftale med, efter at rejsearrangøren forud herfor har bekræftet deres bindende reservation på en ved afgang- og ankomststed samt afgang- og ankomsttidspunkt og flynummer individualiseret flyvning, forblev imidlertid ubesvaret, da sagen blev slettet i Domstolens retsregister. Allerede i denne præjudicielle sag havde Landgericht Düsseldorf (den regionale ret i første instans i Düsseldorf) med rette anset det for tvivlsomt, om en reservationsændring foretaget af den rejsearrangør, som passageren havde bestilt pakkerejsen hos, og ikke af luftfartsselskabet udgjorde en sådan boardingafvisning. Retten angav som forklaring, at det kunne tale imod en sådan forståelse, at det transporterende luftfartsselskab i givet fald slet ikke kunne have nogen indflydelse på rejsearrangørens ændring af reservationen (f.eks. hvis rejsearrangøren ændrer en reservation, fordi den pågældende skal transportere et større antal pakkerejsende, end der er reserveret pladser til hos luftfartsselskabet). Dette kunne tale imod at tillægge luftfartsselskabet ansvaret for rejsearrangørens adfærd, idet rejsearrangøren ikke er underlagt selskabets instrukser. På den anden side vil en pakkerejsepassager i tilfælde af en ændring (reservationsændring) ofte ikke være i stand til at kontrollere, hvem der faktisk har foretaget ændringen, hvis passageren ikke åbent oplyses om dette, men alene om, at der er tale om en ændring. Dette kunne tale for, at ændringer, som foretages af tredjemand, f.eks. rejsearrangøren, ikke skal behandles anderledes end ændringer, som foretages af luftfartsselskabet selv. Endelig har luftfartsselskabet i henhold til forordningens

artikel 13 mulighed for at rejse erstatningskrav hos rejsearrangøren i henhold til national lovgivning.

En behandling af det præjudicielle spørgsmål er nødvendig for, at appeldomstolen kan træffe endelig afgørelse i appelsagen. Hvis Domstolen besvarer det forelagte spørgsmål bekræftende, er sagsøgerens krav om kompensation berettiget, og sagsøgte vil ikke få medhold i sit appelsøgsmål. Hvis Domstolen derimod besvarer det forelagte spørgsmål benægtende, er sagsøgerens krav ikke berettiget, og sagsøgte vil således få medhold i sit appelsøgsmål, ligesom dommen i første instans vil blive ophævet, og sagsøgeren her ikke få medhold.

[Udelades].

Landesgericht Korneuburg (den regionale domstol i Korneuburg), 22. afdeling

Korneuburg, den 22. august 2023

[Udelades]

ARBEJDSDOKUMENT